

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ **ERSA**

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ (RSAI, ERSA)

“Οικονομική Κρίση και Πολιτικές Ανάπτυξης και Συνοχής”

10ο Τακτικό Επιστημονικό Συνέδριο ,
Θεσσαλονίκη, 1 – 2 Ιουνίου 2012

Συνδιοργάνωση

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης:

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

Μαριλένα Βενετσάνου, Διπλωματούχος Μηχανικός Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Email: mavenets@gmail.com

1. Εισαγωγή – Θεωρητικό πλαίσιο

Η ποιότητα ζωής είναι ένα ευρύ, και πολυδιάστατο θέμα που χρησιμοποιείται ποικιλοτρόπως στη βιβλιογραφία, και συνήθως αναφέρεται είτε στο περιβάλλον μέσα στο οποίο ζουν οι άνθρωποι και τους παράγοντες που το επηρεάζουν (ρύπανση, υποδομές κ.α.), είτε σε συγκεκριμένες καταστάσεις που καθορίζουν την ζωή των ανθρώπων (υγεία, εργασία κ.α.) (Pacione, 2003). Είναι δυνατόν να εξεταστεί από διάφορες οπτικές γωνίες (π.χ. ψυχολογία, υγεία, οικονομία κ.α.) διαφοροποιώντας έτσι την έννοια του όρου, ενώ διαμορφώνεται τόσο από αντικειμενικά γεγονότα όσο και από την υποκειμενική αντίληψη που έχει το άτομο για τους τομείς της ζωής του. Η ποιότητα ζωής στην πόλη αποτελεί μια από τις διαστάσεις του θέματος, η οποία και συγκεντρώνει μεγάλο βιβλιογραφικό ενδιαφέρον καθώς σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση το 2005 το 78% των Ευρωπαίων συγκεντρωνόταν στον αστικό χώρο, ενώ αναμένεται στις επόμενες δεκαετίες ο αστικός πληθυσμός να αντιπροσωπεύει το 50% του συνολικού πληθυσμού παγκοσμίως, επομένως οι πόλεις αποτελούν τον ‘σφυγμό’ της κοινωνίας και είναι ο χώρος όπου δημιουργούνται τόσο τα προβλήματα όσο και οι προκλήσεις για το μέλλον.

Η εξέταση του θέματος θα γίνει από την σκοπιά του πολεοδομικού σχεδιασμού, βασικού παράγοντα προσδιορισμού της ποιότητας ζωής στην πόλη και ο οποίος ταυτοχρόνως σαν δημόσια παρέμβαση παρακινείται και προσδιορίζεται από την συμβολή που έχει τελικά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Το ζήτημα αυτό δεν αποτελούσε πάντα τον πυρήνα του πολεοδομικού σχεδιασμού, ωστόσο η εξέλιξη και η διαφοροποίηση των αναγκών των κατοίκων αλλά και των ίδιων των πόλεων επέδρασε στη διαμόρφωση των στόχων και του αντικειμένου του σχεδιασμού.

2. Μεθοδολογία

Βασικό ερώτημα της εργασίας αποτελεί η αναζήτηση των κύριων παραμέτρων που προσδιορίζουν σε συλλογικό επίπεδο την ποιότητα ζωής στις ελληνικές πόλεις, ενώ σε δεύτερο επίπεδο επιχειρείται να διερευνηθεί και ο βαθμός σύγκλισης μεταξύ της αντίληψης των κατοίκων της πόλης και της ‘πραγματικής’ κατάστασης – όπως αυτή καταγράφεται από τις σχετικές μετρήσεις των δεικτών. Παράλληλα εξετάζεται και ο ρόλος που είναι τελικά δυνατόν να διαδραματίσει ο σχεδιασμός στην διαμόρφωση της ποιότητας ζωής. Η έρευνα βασίζεται στην εκπόνηση τριών μελετών περίπτωσης, η επιλογή των οποίων θα βασιστεί σε κριτήρια πληθυσμιακά, οικονομικά, αναπτυξιακά και χωρικά, υιοθετεί κυρίως ποσοτικές μεθόδους ανάλυσης και περιλαμβάνει δυο στάδια: την μέτρηση δεικτών ποιότητας ζωής στις επιλεγμένες πόλεις με τη βοήθεια στοιχείων από πηγές όπως ΕΛ.ΣΤΑΤ κ.α. και την συμπλήρωση ερωτηματολογίου από τους κατοίκους. Και τα δυο στάδια θα επικεντρωθούν σε πέντε άξονες: την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, το περιβάλλον, τον αστικό χώρο, τις υποδομές και την κοινωνία της πληροφορίας. Τέλος η έρευνα πραγματοποιήθηκε στην Καλαμάτα, στα Ιωάννινα και στη Θεσσαλονίκη με την μέθοδο της διανομής ανώνυμων ερωτηματολογίων μεταξύ 30/08/2011 και 27/11/2011 και σε αυτήν έλαβαν μέρος 370 άτομα

κατανεμημένοι αναλογικά με βάση των πληθυσμό κάθε πόλης, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ποσοστό λάθους μικρότερο ή ίσο με 5%.

3. Δείκτες Ποιότητας Ζωής

Πίνακας 1: Δείκτες ποιότητας ζωής

Αξονες		ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (δείκτες)	Κ	Ι	Θ	Κ	Ι	Θ
			ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ			ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ		
Κοινωνικο οικονομική Ανάπτυξη	Κοινωνία	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	61373	75550	385413			
		Ποσοστό πληθυσμού αλλοδαπών	5.3%	5.6%	7%	1	2	3
	Οικονομία	Εγκληματικότητα / κάτοικο	0,007	0,002	0,009	2	1	3
		Ποσοστό ανεργίας	12.4%	13.1%	11.1%	2	3	1
		Μέσο εισόδημα	13200	15862	14769	3	1	2
Περιβάλλον	Κλίμα	Αριθμός ημερών βροχής/έτος	161	165	117			
		Συνολικός αριθμός ωρών ηλιοφάνειας/ημέρα	7.6	6.3	6.4			
		Μέση θερμοκρασία θερμότερου μήνα	26°C	23°C	26.3°C			
		Μέση θερμοκρασία ψυχρότερου μήνα	8°C	3°C	4°C			
		Βροχόπτωση	739 l/m ²	1229 l/m ²	389 l/m ²			
	Φυσικοί Πόροι	Προβλήματα ρύπανσης	0	1	2	1	2	3
		Απορρίματα/κάτοικο (ετήσια παραγωγή)	1,46	0,45	1,72	2	1	3
		Ποσ. ανακύκλωσης	2.5%	10%	2%	2	1	3
Αστικός Χώρος	Δομημένο Περιβάλλον	Κατοικία τ.μ./κάτοικο	33.2	32.6	32.7	1	3	2
		Ποσ. Μονοκατοικιών	55.3%	35%	4.2%	1	2	3
		Ποσ. Διαμερισμάτων	44.7%	65%	95.8%	1	2	3
		Ποσ. Ιδιόκτητης κατοικίας	68%	62.8%	62%	1	2	3
		Ποσ. Ενοικιαζόμενης κατοικίας	32%	37.2%	38%	1	2	3
	Δημόσιος Χώρος	Δημόσιος χώρος: τ.μ./κάτοικο	12.6	3.3	0.36	1	2	3
		Πράσινο: τ.μ./κάτοικο	2.6	4.4	2	2	1	3
Υποδομές	Εκπαίδευση	Μονάδες εκπαίδευσης/100 κατοίκους	0,142	0,165	0,098	2	1	3
	Πρόνοια	Μονάδες πρόνοιας/100 κατοίκους	0,0016	0,0026	0,0023	3	1	2
	Πολιτισμός	Σημεία με πολιτιστικές δραστηριότητες/100 κατοίκους	0,023	0,016	0,027	2	1	3
	Αθλητισμός	Αθλητικές εγκαταστάσεις επιπέδου πόλης/100 κατοίκους	0,0733	0,0040	0,0042	1	3	2
ΚεΠ	Σημεία κατασκευής προϊόντων πληροφορικής/100 κατοίκους	0,013	0,019	0,047	3	2	1	
	Σημεία παροχής υπηρεσιών πληροφορικής/100 κατοίκους	0,341	0,454	0,870	3	2	1	
	Σημεία παραγωγής περιεχομένου για την κοινωνία της πληροφορίας/100 κατοίκους	0,381	0,638	1,054	3	2	1	
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ						36	37	47

Πηγή: Γκανάτσας Π. *et al* (2002), ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2001), ΚΕ.Π.Υ.Ο. (2003), Ρυθμιστικό Σχέδιο Ιωαννίνων (2008), PLAS ΕΠΕ *et al* (2011), Urban Audit (2001), <http://gis.thessaloniki.gr>, <http://www.ekp.gr>, ίδια επεξεργασία

Στον πίνακα συγκεντρώθηκαν οι 26 δείκτες που διαμορφώνουν την συνολική εικόνα της υφιστάμενης κατάστασης σε κάθε πόλη. Με την αξιολόγηση κάθε δείκτη (βλ. υπόμνημα πίνακα) προκύπτει ένα αποτέλεσμα που κατατάσσει τις τρεις πόλεις βάση των επιδόσεων

τους. Η συνολική αξιολόγηση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι την καλύτερη ποιότητα ζωής έχει η Καλαμάτα (36) και ακολουθούν κατά σειρά τα Ιωάννινα (37) και η Θεσσαλονίκη (47). Ειδικότερα στην Καλαμάτα, παρατηρείται μια ισορροπία των αξόνων, ενώ θετικά στην βελτίωση της ποιότητας ζωής της πόλης συνέβαλαν οι δείκτες του αστικού χώρου που δείχνουν όχι μόνο καλύτερη ποιότητα ζωής αλλά και αυξημένο βιοτικό επίπεδο. Αντίθετα τομείς στους οποίους φάνηκε να υστερεί είναι η οικονομία, όπου σύμφωνα με τα στοιχεία οι κάτοικοι δηλώνουν το μικρότερο μέσο εισόδημα μεταξύ των τριών περιπτώσεων.

Στην συνέχεια τα Ιωάννινα κατείχαν τις περισσότερες δεύτερες θέσεις γεγονός που πιστοποιεί μια ουδέτερη κατάσταση χωρίς σημαντικά προβλήματα, αλλά και χωρίς σημαντικές ευκαιρίες για την πόλη. Η αρνητική βαθμολογία της πόλης προήλθε από την οικονομία, τις κλιματολογικές συνθήκες που ερμηνεύονται από την γεωγραφική θέση της πόλης, τις υποδομές και ιδιαίτερα σε ότι αφορά τον πολιτισμό, γεγονός που επισημάνθηκε και στα ερωτηματολόγια. Αντίθετα θετικά στην βελτίωση της ποιότητας ζωής υπολογίστηκαν τα χαμηλά κρούσματα εγκληματικότητας, το μεγαλύτερο μέσο εισόδημα, τα υψηλά επίπεδα ανακύκλωσης και το πράσινο.

Τέλος στη Θεσσαλονίκη αρνητικά συνέβαλαν αξιολόγηση δείκτες που αφορούν την κοινωνία, το περιβάλλον και τον αστικό χώρο. Στον τομέα του περιβάλλοντος, αγκάθια ήταν τα σημαντικά προβλήματα ρύπανσης του αέρα και μόλυνσης του Θερμαϊκού κόλπου, καθώς και τα ποσοστά ανακύκλωσης. Επίσης το θέμα της επάρκειας αναλογικά με τον πληθυσμό, τόσο για τους χώρους πράσινου όσο και για τους δημόσιους χώρους συνέβαλε εξίσου αρνητικά. Αντίθετα στα βασικά πλεονεκτήματα της πόλης συγκαταλέγεται ο άξονας των υποδομών.

4. Ανάλυση ερωτηματολογίων

Η δομή του ερωτηματολογίου αποτελείται από 32 ερωτήσεις συνολικά οι οποίες κατανέμονται σε 6 μεγάλες κατηγορίες: γενικά στοιχεία, περιβάλλον – υποδομές, αστικός χώρος, μεταφορές, βασικά προβλήματα, ποιότητα ζωής. Για την ανάλυση ερωτήσεων που αφορούσαν στον βαθμό ικανοποίησης κατασκευάστηκε ένας Σύνθετος Δείκτης Ικανοποίησης¹ (Σ.Δ.Ι.).

Η συγκριτική ανάλυση των αποτελεσμάτων για τα κοινωνικά θέματα έδειξε ότι η αξία που δίδεται στο θέμα της μετανάστευσης από τους κατοίκους, δεν σχετίζεται μόνο με τον πληθυσμό των αλλοδαπών που συγκεντρώνεται στην πόλη όπως ανάλογο ήταν και το συμπέρασμα μεταξύ πραγματικής εγκληματικότητας και αίσθηση ασφάλειας. Σε θέματα οικονομίας το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας παρατηρήθηκε στα Ιωάννινα, όμως η ανεργία αποτέλεσε κύριο θέμα αναφοράς στο σύνολο των 370 ερωτηματολογίων. Στη συνέχεια στην σύγκριση του μέσου εισοδήματος με το κόστος ζωής στην πόλη, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η αντίληψη για το κόστος ζωής είναι αντιστρόφως ανάλογη του μεγέθους της πόλης και παρόλο που στην Καλαμάτα καταγράφηκε το χαμηλότερο μέσο εισόδημα, η άποψη των κατοίκων για το ήταν καλύτερη από τις άλλες δυο περιπτώσεις. Ταύτιση απόψεων και μετρήσεων παρατηρήθηκε στα θέματα της ρύπανσης, με τα προβλήματα που καταγράφηκαν να γίνονται αισθητά από τους κατοίκους.

¹ Ο Σ.Δ.Ι. ισούται με %ικανοποιημένων προς %δυσανεστημένων και χρησιμοποιήθηκε σε αντίστοιχες έρευνες που έγιναν για λογαριασμό της *Καθημερινής* (Public Issue, 2008).

Πίνακας 2: Συγκριτική ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης και αντίληψης κατοίκων

ΑΞΟΝΕΣ		ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (δείκτες)	Κ	Ι	Θ	ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ (ερωτηματολόγιο)	Κ	Ι	Θ
			ΣΧΕΤΙΚΗ ΘΕΣΗ				ΣΧΕΤΙΚΗ ΘΕΣΗ		
Κοινωνικο οικονομική Ανάπτυξη	Κοινωνία	Ποσοστό πληθυσμού αλλοδαπών	1	2	3	Μετανάστευση	3	2	1
		Εγκληματικότητα / κάτοικο	2	1	3	Ασφάλεια	1	3	3
	Οικονομία	Ποσοστό ανεργίας	2	3	1	Ανεργία	3	1	3
		Μέσο εισόδημα	3	1	2	Κόστος ζωής	1	2	3
Περιβάλλον	Ήπιο κλίμα	1	3	2	Ηχορύπανση	3	1	1	
	Σημαντικά προβλήματα ρύπανσης	1	2	3		Ρύπανση	1	3	3
	Απορρίμματα/κάτοικο (ετήσια παραγωγή)	2	1	3	Καθαριότητα	3	2	1	
	Ποσ. ανακύκλωσης	2	1	3					
Αστικός Χώρος	Κατοικία τ.μ./κάτοικο	1	3	2	Σ.Δ.Ι Δομημένο Περιβάλλον	1	2	3	
	Ποσ. Μονοκατοικιών	1	2	3		Ιδιόκτητη κατοικία	2	1	3
	Ποσ. Διαμερισμάτων	1	2	3			Ενοικιαζόμενη κατοικία	2	1
	Ποσ. Ιδιόκτητης κατοικίας	1	2	3	Σ.Δ.Ι. Πράσινο			2	1
	Ποσ. Ενοικιαζόμενης κατοικίας	1	2	3	Σ.Δ.Ι. Δημόσιος χώρος		1	2	3
	Δημόσιος χώρος: τ.μ./κάτοικο	1	2	3					
	Πράσινο: τ.μ./κάτοικο	2	1	3					
Υποδομές	Μονάδες εκπαίδευσης/100 κατοίκους	2	1	3	Εκπαίδευση	2	1	3	
	Μονάδες πρόνοιας/100 κατοίκους	3	1	2	Πρόνοια	3	1	2	
	Σημεία με πολιτιστικές δραστηριότητες/100 κατοίκους	2	1	3	Πολιτιστικές Υποδομές /Δραστηριότητες	3	3	1	
	Αθλητικές εγκαταστάσεις επιπέδου πόλης/100 κατοίκους	1	3	2	Αθλητισμός	1	3	2	
	Μεταφορές	-	-	-	Κυκλοφοριακή Συμφόρηση	1	3	2	
ΚτΠ	Σημεία κατασκευής προϊόντων πληροφορικής/100 κατοίκους	3	2	1	% Χρήστες Η/Υ	2	3	1	
	Σημεία παροχής υπηρεσιών πληροφορικής/100 κατοίκους	3	2	1	% Χρήστες διαδικτύου	2	3	1	
	Σημεία παραγωγής περιεχομένου για την κοινωνία της πληροφορίας/100 κατοίκους	3	2	1					
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ			36	37	47	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ	37	38	42
1 Θετική συμβολή στην Π.Ζ. 2 Ουδέτερη συμβολή στην Π.Ζ. 3 Αρνητική συμβολή στην Π.Ζ.									

Πηγή: Ερωτηματολόγια, ίδια επεξεργασία

Τα αποτελέσματα των δεικτών για την διαμόρφωση της συνολικής εικόνας του δομημένου περιβάλλοντος έδειξαν ότι ο άξονας αυτός συνέβαλε θετικότερα στην διαμόρφωση της ποιότητας ζωής για την Καλαμάτα και αρνητικότερα για την Θεσσαλονίκη. Σε αντιπαράθεση αυτών υπολογίστηκε ο Σύνθετος Δείκτης Ικανοποίησης για το δομημένο περιβάλλον. Σύμφωνα με αυτόν οι ικανοποιημένοι πολίτες στην Καλαμάτα ήταν 6 φορές περισσότεροι από τη Θεσσαλονίκη και 3 φορές περισσότεροι από τα Ιωάννινα, επιβεβαιώνοντας έτσι τις μετρήσεις των δεικτών. Ο ίδιος δείκτης υπολογίστηκε για το πράσινο και τους δημόσιους χώρους και τα αποτελέσματα του ταυτίστηκαν πλήρως με τις μετρήσεις των δεικτών. Για το σύνολο του αστικού χώρου, περισσότερο δυσαρεστημένοι δήλωσαν οι Θεσσαλονικείς με την αναλογία δυσαρεστημένων /ικανοποιημένων κατοίκων να αντιστοιχεί σε 2/1. Οι υποδομές έδειξαν ότι η ‘πραγματική’ κατάσταση δεν γίνεται αντιληπτή πλήρως από τους κατοίκους με αποτέλεσμα στη Θεσσαλονίκη που συγκεντρώνει όλες τις βασικές υποδομές οι κάτοικοι να δηλώνουν μέτρια ικανοποιημένοι, ενώ περισσότερο δυσαρεστημένοι ήταν στα Ιωάννινα όπου

οι ελλείψεις σε υποδομές αθλητισμού και πολιτισμού συνέβαλαν αρνητικά στη διαμόρφωση της ποιότητας ζωής. Τέλος τέθηκαν 13 προβλήματα προς ιεράρχηση: ανεργία, κυκλοφοριακό, κόστος ζωής, καθαριότητα, ασφάλεια, ατμοσφαιρική ρύπανση, έλλειψη πράσινου, δημόσιων χώρων, κοινωνικών υποδομών, αθλητισμού, δραστηριοτήτων πολιτισμού, μετανάστευση και ηχορύπανση με σκοπό οι ερωτηθέντες να αξιολογήσουν τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η πόλη τους. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι αντιλήψεις των κατοίκων δεν διαφοροποιούνται αισθητά μεταξύ των τριών πόλεων, με την ανεργία, το κυκλοφοριακό την καθαριότητα, την ασφάλεια και το κόστος ζωής να μονοπωλούν το ενδιαφέρον και σε όλες τις περιπτώσεις.

4. Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, σε πρώτη φάση οι κάτοικοι δεν φάνηκε να επηρεάζονται από τα οικονομικά, αναπτυξιακά και χωρικά χαρακτηριστικά της πόλης, καθώς δεν παρατηρήθηκαν διαφοροποιήσεις στην επιλογή των πέντε σημαντικότερων προβλημάτων για κάθε μελέτη περίπτωσης. Αντίθετα όμως τα χαρακτηριστικά αυτά επηρέασαν την ιεράρχησή των επιλεγμένων προβλημάτων, π.χ. η αύξηση του μέγεθος της πόλης αύξησε την βαρύτητα που αποδόθηκε στο κυκλοφοριακό πρόβλημα, στο κόστος ζωής και στην ασφάλεια. Η πλειοψηφία όσων έλαβαν μέρος επισήμανε ως κύριο πρόβλημα την ανεργία, όμως αυτό αποδίδεται στην παρούσα κρίση, δεδομένου ότι οι άνθρωποι αρχίζουν να αισθάνονται πραγματικά τον αντίκτυπο της. Ένα άλλο σημείο που έδειξε ενδιαφέρον ήταν η φύση των προβλημάτων που επιλέχθηκαν, καθώς μεγαλύτερη βαρύτητα αποδόθηκε σε ζητήματα που σχετίζονται με την καθημερινότητα (κυκλοφοριακό, κόστος ζωής, ανεργία) των κατοίκων και λιγότερο με την δομή και τη λειτουργία της πόλης (υποδομές, αστικός χώρος).

Όσο αφορά το κύριο ερώτημα της εργασίας διαπιστώθηκε ότι η αντίληψη για την ποιότητα ζωής διαμορφώνεται περισσότερο από τα κοινωνικό-οικονομικά ζητήματα (ανεργία, ασφάλεια, κόστος ζωής) και λιγότερο από θέματα που αφορούν το περιβάλλον ή τον αστικό χώρο, ενώ εξετάζοντας συνδυαστικά τους δείκτες και τα ερωτηματολόγια παρατηρήθηκε σύγκλιση μεταξύ της αντίληψης για την ποιότητα ζωής και της ‘πραγματικής’ κατάστασης. Ειδικότερα όσον αφορά τις συνολικές επιδόσεις κάθε πόλης στις μετρήσεις των δεικτών και την γενική άποψη των κατοίκων για το θέμα, το γενικό συμπέρασμα ήταν ότι, η ποιότητα ζωής είναι αντιστρόφως ανάλογη του μεγέθους της πόλης. Και παρόλο που οι δείκτες δεν έδειχναν μεγάλη διαφοροποίηση, τα αποτελέσματα του Σύνθετου Δείκτη Ικανοποίησης για την συνολική αντίληψη της ποιότητας ζωής έδειξαν ότι η μέτρηση για την Καλαμάτα είναι 1,5 φορά μεγαλύτερη από τα Ιωάννινα που βρέθηκαν στη δεύτερη θέση και 15 φορές μεγαλύτερη από την τρίτη σε κατάταξη Θεσσαλονίκη.

Η ποιότητα ζωής, όπως αναφέρθηκε και στην θεωρία διερευνήθηκε υπό το πρίσμα του πολεοδομικού σχεδιασμού και οι βασικές παράμετροι (άξονες) που προσδιορίστηκαν είχαν άμεση συσχέτιση με αυτόν, ενώ αναφέρονται σε παραμέτρους που εξετάζονται στην ανάλυση που προηγείται πριν την διαμόρφωση των πολεοδομικών σχεδίων. Ο ρόλος του χωρικού σχεδιασμού είναι πολύ σημαντικός και στην διαμόρφωση της ποιότητας ζωής καθώς ακόμη και αν δεν μπορεί να παρέμβει άμεσα στα θέματα που συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον (ανεργία, κόστος ζωής, ασφάλεια), μπορεί να δημιουργήσει ένα υψηλής ποιότητας αστικό περιβάλλον ικανό να προσελκύσει επενδύσεις και δραστηριότητες στην πόλη που κατά συνέπεια θα συμβάλλουν στην κοινωνικό-οικονομική ανάπτυξή της.

διαδραματίζοντας παράλληλα έναν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της ποιότητας ζωής. Εν κατακλείδι ο Massam (2002) επισημαίνει ότι παρότι μεμονωμένα και σε ατομικό επίπεδο η ποιότητα ζωής αποτελεί θέμα προσωπικής άποψης και προσδιορίζεται για τον καθένα διαφορετικά, αντανακλώντας τις επιλογές και τις ευκαιρίες του καθενός για την ζωή του, σε συλλογικό και σε χωρικό επίπεδο επηρεάζεται σημαντικά από τις ρυθμίσεις του πολεοδομικού σχεδιασμού.

5. Βιβλιογραφία

Massam H. B.(2002), “Quality of life: public planning and private living”, *Progress in Planning*, vol.58, p.p. 141-227

Pacione M.(2003), “Urban environmental quality and human wellbeing — a social geographical perspective”, *Landscape and Urban Planning*, vol.65, (1-2), p.p.19-30

PLAS ΕΠΕ, Χ. Αραμπατζή-Καρρά Δ. Ντοκόπουλος (2011), *Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δήμου Καλαμάτας*

Public Issue (2008), Η ποιότητα ζωής στις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας σήμερα, Διαθέσιμο στο <URL: <http://www.publicissue.gr/174/ulsi-2008/>>, [πρόσβαση 16/12/2011]

Urban Audit: <http://www.urbanaudit.org/>, [πρόσβαση 10/01/12]

Δήμος Θεσσαλονίκης, Διεύθυνση Τοπογραφίας: <http://gis.thessaloniki.gr/>, [πρόσβαση 27/12/11]

Ελληνική Στατιστική Αρχή (2001), Απογραφή 2001

Ηλεκτρονικό οδηγός εκπαίδευσης στην Ελλάδα: <http://www.ekp.gr>, [πρόσβαση 17/12/11]

Κέντρο Πληροφορικής Υπουργείου Οικονομικών (2003), *Γεωγραφική κατανομή εισοδήματος φυσικών προσώπων οικονομικού έτους 2003 - κατά ταχυδρομικό κώδικα*

Π. Γκανάτσας, Θ. Τσιτσώνη, Θ. Ζάγκας και Μ. Τσακαλδήμη (2002), *Αξιολόγηση του Αστικού Πρασίνου στο Πολεοδομικό Συγκρότημα της Θεσσαλονίκης*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος, Εργαστήριο Δασοκομίας, Θεσσαλονίκη

Ρυθμιστικό Σχέδιο & Πρόγραμμα Προστασίας Περιβάλλοντος Οικιστικού Συγκροτήματος Ιωαννίνων (2008), Ά Φάση περίληψη, Διαθέσιμο στο <URL: <http://www.scribd.com/doc/7801387>>, [πρόσβαση 16/12/2011]